

KUTYAGÉNEK A FARKASÁLLOMÁNYBAN

A vadállatok, amelyek házi leszármazottaikkal egyidejűleg élnek, nem ritkán hibridizálódnak, ezzel a vadállatok génállománya, vagyis a faj jellegzetességei sérülnek. Egy átfogó nemzetközi kutatásban azt vizsgálták, mennyire elterjedt és milyen arányú a farkasokban a kutya gének előfordulása.

A kutatók 252 szürkefarkas, 17 feltételezett kutya-farkas hibrid, és 125 fajtatizta, valamint 2 keverék kutya genetikai adatait elemezték Eurázsia területéről, illetve Amerikából 35 prérifarkast vontak be a vizsgálatba. Euráziában a farkasállomány 62%-ában kimutathatóak a kutya gének, az észak-ameri-

kai prérifarkasoknál viszont csak elvétve fordulnak elő. A keveredés számos helyszínen zajlott, sok alkalommal, néhányszor a közeli múltban is, de inkább korábbi időpontokra utaltak a jelek. A meglepő az volt, hogy számos olyan farkasnál is nagy arányban voltak jelen kutya gének, amelyeket tisztavérűnek hittek, s külső jegyeikben semmi nyoma nem volt a kutyaival való keveredésnek; holott második-harmadik generációs hibridek voltak. Mindemellett két olyan olasz farkasnál, amelyek szokatlan, fekete bundája a kutya eredetre utalt, a színt hordozó kutya géneken kívül más hibrid-gént nem találtak. A genetikai vizsgálat arra mutatott rá, hogy csupán a külső jegyek nem elegendőek ahhoz, hogy megállapítsák, a farkas tisztavérű-e, így az állományok felmérésében és a faj tisztaságának megőrzésére szolgáló hibrid-kilövésekben ez komoly gondot is okozhat. További probléma, hogy az olcsó és gyors genetikai tesztek fals eredményt adnak a hibridizáció kapcsán, a precíz vizsgálatok viszont drágák és körülményesebbek is.

(Evolutionary Applications, március 8.)

100 ÉVALATT TIZEDÉVEL NÓTTA SZAHARA KITERJEDÉSE

Az amerikai National Science Foundation (NSF, Nemzeti Kutatási Alap) támogatásával készült átfogó tanulmány Afrika éghajlatának 20. századi változásáról, amelyben a kontinens csapadékmennyiségének és hőmérsékletének alakulását mérték fel évszakos lebontásban.

Számos egyéb adat mellett a Szahara kiterjedésének növekedésére is fény derült: a sivatag mind az Egyenlítő irányába, mind észak felé nagyobb területet foglal el ma, mint 1920-ban.

Az évszakos változások alapján a növekedés legnagyobb részben nyáron következett be, s inkább déli irányú terjedést tapasztaltak, a téli időszakban pedig észak felé növekedett a sivatag területe. A kutatók szerint valószínűleg a bolygónk többi sivataga esetében is hasonló arányú növekedést lehetne mérni.

A Szahara növekedése részint a természetes változékonyságnak (2/3 rész), részint emberi behatásnak (1/3 rész) is köszönhető, s az egyre nagyobb területet elfoglaló légköri Hadley-cella is északabbra tolja a száraz övet.

Miután az afrikai felméréssel végeztek, egy gyors összehasonlítást készítettek Észak-Amerikával is. Az amerikai nyár hőmérséklete nem változott, viszont melegebbek lettek a telek, míg Afrikában pont fordított a helyzet, itt a telek maradtak hasonló hőmérsékletűek, és a nyár melegebb - a forróbb nyarak jelentik a kontinens élővilága, lakossága illetve mezőgazdasága számára a nagyobb stresszt.

A korábbi vizsgálatok egyike sem készült ekkora időtartamról, az éves-évtizedes változékonyság könnyen elfedte a hosszabb távú trendeket. Érdekes módon a kontinens déli felén található Kalahári- és Namíbia-sivatag kis mértékben visszahúzódott ugyan ezen 100 év során, a téli-tavaszi hónapok ideje alatt.

(Journal of Climate, március 28.)

JÚLIUSI SZÁMUNKBÓL

PAPP ZOLTÁN:

Megemlékezés a nagy elődről – Semmelweis 200

Interjú SÓTONYI PÉTERREL

BOGNÁR ZSÓFIA: Pulzáló törpecsillagok anatómiája

PAULOVKIN ANDRÁS – CSORBA GÁBOR:

A gázosítástól a ködképző turbináig

VARGA ZOLTÁN – BERECKI JUDIT

– PECSENEY KATALIN – TÓTH JÁNOS PÁL

Honnan jöttek, hová mentek? –

Kárpát-medencei lepke-népeségek és génjeik